

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“,
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrletno: 1 S 50 g; celoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

V borbi.

Dvanajstletje in njegova zadnja predzgodovina sta zapustila med nami in Nemci marsikako sled svoje ostrine in bojaželjnosti. Nenevadna vsebina — svetovna vojna, razpad monarhije, ustanovitev republike in kraljevine, sledeči boji za Koroško, glasovanje — ni mogla ostati brez vpliva na miselnost obeh narodov, ni mogla ostati brez posledic na način boja za narodne pravice in na odnošaje slovenske manjšine na Koroškem do nemškega soseda. Povsem naravni so vplivi in posledice te vsebinsko tako bogate zgodovine in z njimi ima računati vsak, ki se hoče danes baviti z rešitvijo narodnostnega vprašanja na Koroškem. Druga naloga je seveda, kako naj se odstrani njihovo, rešitev manjšinskega problema koroških Slovencev ovirajočo stran.

Narodna zavest našega ljudstva se je v teh letih nenavadno dvignila in danes dobro odtehta število, ki je morda nekoliko nižje, ker je pri marsikaterem delavcu, obrtniku ali naprednem kmetu dobila materialistična stran njegovega značaja premoč nad idealizmom narodne zavesti. Če ugotavlja socialdemokratsko glasilo pri razmotrivanju izida volitev v kmetijsko zbornico, da je politična stranka koroških Slovencev v pretežni večini kmečka stranka, se mu mora pritrditi, seveda s pristavkom, da je ta pojav povsem razumljiv, ker je v vsem kmetiškem stanu ohranjenega največ tistega idealizma, ki oživlja narodnostni čut. Da pri taistem kmetu ni ostal postanek kraljevine Jugoslavije brez vpliva, marveč mu pridal zavest zaslombe v državi materinskega naroda, je umljivo po sebi. Zamenjavanje te zavesti z neko „irredentistično“ zavestjo pa je docela nedosledno in v bistvu pogrešeno, ker pravi kmet niti ne zna biti prevrten ali revolucionaren. Kmet tudi ni prijatelj kompromisov in polovičarskih rešitev, marveč prijatelj odkritosrčnega in pravičnega sporazuma. Če sploh kateri, potem pojmuje on kljub vsem demokratičnim pravicam, ki mu jih nudijo sodobne razmere, svojo življensko vezanost z onim delom naroda, kateremu je iz organičnosti narodnega telesa poverjena odgovornost kulturnega vodstva in zastopstva. Pavšalna podtikavanja protidržavnega stremljenja so čisto neumestna in kvečjemu le ovira rešitvi narodnostnega vprašanja.

In vendar izgleda, kot da bi bila neka „protidržavna stremljenja“ v naših vrstah edina ovira končnemu sporazumu. Tako vsaj zvenijo izjave ref. Scheichelbauerja in g. Perkoniga. Ta stremljenja bi bilo torej iskati le še v vrstah naše inteligence.

Najtežja rana izza let okoli glasovanja in koroških bojev je bila slovenski manjšini prizadeta z več ali manj izsiljeno izselitvijo njegove lajičnega izobraženstva v Jugoslavijo. Rana, ki je bolela do danes in se hoče razboleti v naših dnevih! Kratkovidno je od Nemcev, če nam podtikavajo izselitev naše inteligence kot izključno zadevo proste volje in torej le našo napako. Kratkovidno zato, ker so Nemci najmanj enako krivi napetosti tedanjega ozračja in ker se je dosledno skušalo zagreniti kruh našim juristom, profesorjem i. dr. Ta nemški greh se danes maščuje enako, kot se zna nekoč maščevati greh raznarodovanja dela naših bratov. V vrstah izseljenih rojakov prevladujejo iz razumljivih vzrokov vtisi tedanjih napetih razmer še naprej in morajo nujno vplivati tudi na odnošaje slovenskega naroda do nemškega sploh. Da se gleda poročila jugoslovanskih listov o življenju in delo-

vanju slovenske manjšine na Koroškem v tej luči, potem seve izgubijo svoje protidržavno ozadje in so kvečjemu enako nevarni, kot so izlivi nemške zagrenjenosti vsled izgube Kanaške ali Mežiške doline. Dokaza protidržavnega stremljenja izobaženstva, ki je ostalo doma v deželi, Nemci izza vseh dvanajst let nimajo nobenega in ga tudi ne morejo najti, ker ga kratkomalo ni! Iskanje irredentističnih stremljenj v sprejemih zastopnikov naših kulturnih organizacij v slovenskih mestih ali v katerihkoli čustvenih izlivih na kulturnih prireditvah je — četudi uspešno — brezpredmetno, ker ne more nositi za ev. take slučaje posameznih oseb odgovornosti ves narod oziroma njegovo vodstvo.

Če Nemci želijo, da bi zastopniki slovenske manjšine na Koroškem vplivali na jugoslovansko časopisje in na delovanje svojih rojakov v Jugoslaviji v pomirjevalnem smislu, moramo z enako upravičenostjo želeli isto tudi mi od Nemcev glede nemškega časopisja in glede delovanja nemških šolskih in propagandnih organizacij. Referentu Scheichelbauerju lahko odgovorimo, da zamore le obojestransko odkritost in jasnost dovesti do sporazuma!

Prostodušno priznamo — da storimo korak naprej — da tudi nam ni povšeči, če se itak obstoječa napetost med nemško večino in slovensko manjšino še naprej poostruje z neosnovanimi ali nestvarnimi dopisi. Zavedamo se, da taka poročila le otežkočujejo vsak sporazum in rešitev in nas od cilja oddaljujejo. Isto prostodušnost pa zahtevamo tudi od večinskega naroda, ker vendar ne bo noben trezen Nemec zamogel prezreti preočitega namena nemškega šolskega društva „Südmark“ ali močno tendencioznih poročil „Grenzland-a“. Krivda poostrene napetosti je najmanj obojestransko in zato tudi popravek potreben na obeh straneh.

Nedvomno pa je zasluga nemške strani, če je g. Perkonig skušal utiriti pravo pot za rešitev manjšinskega vprašanja s svojo izjavo, da hočejo Nemci manjšini priznavati njeno pravico do jezika, kulture in narodnosti. S tem je v bistvu priznal upravičenost naše narodnostne borbe in izenačil cilje manjšine s cilji večine. Naša iskrena želja bi bila, da bi se do istega spoznanja in priznanja priborili vsi voditelji koroških Nemcev in bi se tako odpravila vsa dosedanja napetost ali s Scheichelbauerjevimi besedami „glasovalna psihoza“, ki moti dosedanje odnošaje manjšine z večino in ustvarja večne spore med obema sosednjima državama. V tem stremljenju jim bomo prijatelji že vnaprej.

Kaj se pripravlja?

Nova grupacija srednjeevropskih držav.

V evropskem političnem življenju je nastopila neka tišina. Vznemirja ga le razorožitveno vprašanje, notranje-politična nerazčiščenost v Nemčiji in kvečjemu še izid ameriških predsedniških volitev. A v političnem življenju je že tako, da se dela tedaj, če javnost nima velikih problemov za razprave, najizdatneje in najmarljivejše in miruje šele, če se svet iznenadi z novimi zapletljivi in načrti. Politika je dosegla svoj cilj, če se lotijo novih problemov in načrtov listi in jih skušajo osvetliti od vseh mogočih strani in vseh možnih vidikov. V taki tišini pred viharjem se nahaja danes Evropa.

Gömbös, ogrski vladni predsednik, se je bil pred tedni podal z velikim spremstvom v Rim na sestanek z Mussolinijem. O tem sestanku je izšlo tudi uradno poročilo in pravi, da je bil sestanek ogrskega in italijanskega

vladnega šefa dolg in pristrčen. Iz drugih krogov je prišlo boljše pojasnilo, ki pravi, da je Gömbös dosegel pri Mussoliniju pripravljenost skupnega nastopa Ogrske in Italije proti mirovnim pogodbam in za gospodarsko zблиžanje podonavskih držav. „Evropa naj bi se raztrgala od severa do juga z žično ograjo italijanskega vpliva, preko katerega bi se zaman trudila priti francoska diplomacija.“ A tudi to so več ali manj le domnevanja in slutnje. Srednjeevropski položaj je ostal nejasen kot doslej in postal še nejasnejši, ko se je po vrnitvi Gömbösa podal v Budimpešto kancler dr. Dollfuss in se z njim pogovarjal dolgo in pristrčno. Javnost oz. njeno radovednost se je pomirilo s tem, da so se državniki v Budimpešti pogovarjali izključno le o nujnih gospodarskih vprašanjih in o sklepu medsebojne trgovinske pogodbe. Teden pred odhodom v Budimpešto pa se je kancler bil sestel v Solnogradu z voditeljem bavarske ljudske stranke dr. Heldom, ki je znan kot pristaš ločitve katoliške Bavarske od Nemčije. Istočasno so se pojavili glasovi o predstoječi zaroki ogrskega prestolonaslednika Otona s princezinjo iz italijanske kraljevske družine.

V zvezi s temi novimi dogodki se največkrat omenja Italijo. In Hitlerja! Hitler je odločen nasprotnik mirovnih pogodb in Francije ter brezpogojni prijatelj fašistične Italije. Z njegovo vlado se pomnoži protifrancoska fronta za novo močno državo in zmanjša francoski vpliv na manjše države-dolžnice. Italiji so vsi dosedanja nemški državniki napram Franciji prepustljivi in najbolj všeč bi bila italijanskim fašistom narodno-socialistična Nemčija pod Hitlerjevim vodstvom. A izgledi narodno-socialistične Nemčije so čimdalje neznatnejši in se ne bi mnogo izboljšali niti, če bi Hindenburg poveril kanclersko mesto Hitlerju, ker bi našel kancler v ostalih nemških strankah ostre nasprotnike svojemu ozkemu zunanje-političnemu načrtu. Izgleda, da je Italija dobro zaslutila nadaljni razvoj nemške notranje politike in je zato začela pripravljati gospodarski blok Podonavja pod svojim vodstvom kot protiutež francoskemu vplivu v srednji Evropi.

Seveda je tudi to le slutnja, vendar značilna dovolj za vrednotenje sedanje mednarodne politike, ki se izživlja vedno bolj v nekih blokkih, vplivih in protivplivih in v svoji kratkovidnosti prezre vso resnost položaja. Menda ga ni več v svetu državnika dalekovidnejšega pogleda, ki bi bil kos razdrapanim razmeram v svetu. In to govori vse!

Amerika se obotavlja. Evropske države so prosile Ameriko za odgoditev plačila vojnih dolgov, ki zapadejo 15. decembra. Na to prošnjo evropskih držav je Amerika odgovorila pred tednom. V odgovoru odklanja splošno odgoditev. Novoizvoljeni predsednik Roosevelt je z dosedanjim predsednikom Hooverjem sporazumel v tem, da se prične ločena diplomatska pogajanja s posameznimi državami, da se tako onemogoči enotna fronta evropskih dolžnic, ki se sedaj ustvarja. Pričakuje se, da bo novi ameriški kongres imenoval posebno komisijo, ki naj izvede predpriprave za ločena pogajanja z evropskimi diplomati držav-dolžnic. Pogajanja pa bodo najbrže začeli meseca marca imenovani novi poslaniki. Roosevelt je dodal: Dolgovi so posojila, ki so sklenjena z namenom, da se vrnejo. Treba je posamič in ne skupno potrditi, naj se v sklenjenih dogovorih upošteva dolžnikova plačilna zmožnost. Dolgovi niso v nobeni zvezi z reparacijami. — Zavezniške države Evrope je ameriški odgovor

precej razočaral. Angleška vlada namerava sedaj poslati Ameriki novo noto, v kateri hoče utemeljiti svojo prošnjo po odgoditvi. Francija si glede nadaljnega postopanja še ni na jasnem. Amerika jo smatra za plačilno zmožno, dočim odklanja štiri petina vseh poslancev francoskega parlamenta plačevanje dolgov pod sedanjimi pogoji. Verjetno bi bilo, da se na novem položaju razbije Herriotova vlada, ker ne bo dobila večine za izvedbo plačila. Italija je sporočila Ameriki, da je pripravljena plačati svoj 15. decembra zapadli obrok vojnih dolgov v višini 1.250.000 dolarjev. S tem hoče Ameriki dokazati svojo hvaležnost za znižanje italijanskih vojnih dolgov na polovico. — Pričakuje se, da se bo z ureditvijo vojnih dolgov bavila lozanska konferenca, ki pa nikakor ne bo mogla preko ameriške bojazni pred enotno fronto

držav-dolžnic. Končna rešitev celotnega vprašanja bo pač ta, da bo Amerika po slabih finančnih razmerah v Evropi prisiljena v velikodušnost.

Schleicher ali Papen? Med Hindenburgom in Hitlerjem ni prišlo kljub dolgotrajnim pogovorom do szorazuma glede sestave vlade. Hitler je vrnil mandat, nakar je prezident poveril sestavo voditelju centra prelata Kaasu. Tudi ta ni mogel najti podlage za sestavo večinske parlamentarne vlade. Do danes je politični položaj nerazčiščen. 6. decembra se sestane nemški državni zbor, ki bo bržkone zopet razpuščen in se bodo vršile nove volitve v vigredi. Dotlej bo užival Hindenburgovo zaupanje ali Papen ali kaka nevtralna oseba. Zadnje vesti govorijo o kanclerju generalu Schleicherju.

Izid volitev v kmetijsko zbornico.

Občina	Število oddanih glasov					Število zastopnikov v občinskem kmet. odboru					
	Kmečka zveza	Landbund	Christl. Bauernbund	Socijalni demokrati	Nacionalni socialisti	Kmečka zveza	Landbund	Christl. Bauernbund	Socijalni demokrati	Nacionalni socialisti	Komunisti
Sodnijski okraj Pliberk:											
Pliberk	2	28	1	—	—	—	6	—	—	—	—
Bistrica	123	22	2	8	—	5	1	—	—	—	—
Libelče	16	26	—	1	—	2	4	—	—	—	—
Libuče	53	28	4	8	—	4	2	—	—	—	—
Blato	112	22	2	1	—	5	1	—	—	—	—
Zvabek	36	7	—	—	2	5	1	—	—	—	—
Sodnijski okraj Dobrla vas — Železna Kapla:											
Dobrla vas	118	110	9	6	2	2	3	3	—	—	—
Galicija	48	54	1	9	—	—	3	3	—	—	—
Globošnica	106	24	1	—	—	4	5	1	—	—	—
Rikarja vas	72	38	4	57	—	4	2	4	—	—	—
Škocijan	46	62	—	4	—	—	2	4	—	—	—
Zitara vas	56	46	1	24	—	1	3	2	1	—	—
Žel. Kapla	4	3	1	1	2	—	—	—	—	—	—
Bela	130	24	4	4	4	9	5	1	—	—	—
Sodnijski okraj Velikovec:											
Djekše	28	47	4	9	—	—	2	4	—	—	—
Grebinj	43	102	8	13	23	5	2	4	—	—	—
Vovbre	29	81	2	1	1	—	1	5	—	—	—
Ruda	42	45	5	8	3	—	3	3	—	—	—
St. Peter	45	65	—	8	8	—	2	4	—	—	—
Velikovec	17	56	1	1	1	—	1	5	—	—	—
Važenberg	32	108	3	17	6	—	1	5	—	—	—
Tinje	2	23	—	29	—	—	—	3	—	3	—
Sodnijski okraj Borovlje:											
Borovlje	38	18	5	16	8	5	3	2	—	1	—
Bistrica	27	16	—	8	16	11	3	1	—	—	1
Šmarjeta	64	26	1	—	1	—	4	2	—	—	—
Glinje	36	22	2	14	6	—	3	2	—	1	—
Svetna vas	65	20	1	6	2	—	5	1	—	—	—
Slov. Plajberk	27	17	1	2	3	—	3	3	—	—	—
Sele	59	5	—	—	2	2	6	—	—	—	—
Sodnijski okraj Celovec:											
Radiše	36	33	—	—	—	—	3	3	—	—	—
St. Tomaž	16	58	3	6	—	—	1	5	—	—	—
Zrelec	16	63	—	11	—	—	1	5	—	—	—
Grabštanj	2	89	4	9	—	1	—	6	—	—	—
Škofiče	57	29	—	4	—	1	3	3	—	—	—
Hodiše	76	29	1	—	24	1	4	2	—	—	—
Kotmara vas	37	69	2	3	6	1	2	4	—	—	—
Bilčovs	73	16	2	—	—	—	5	1	—	—	—
Zg. Vesca	37	21	—	—	—	—	4	2	—	—	—
Otok	8	17	16	5	—	—	—	2	3	1	—
Žihpolje	19	57	7	—	—	7	2	4	—	—	—
Medgorje	8	52	1	—	—	—	—	6	—	—	—
Pokrče	6	40	—	2	36	—	—	3	—	—	3
Vetrinj	12	44	4	5	11	1	—	5	—	—	1
Sodnijski okraj Rožek:											
Loga vas	82	17	2	5	—	2	5	1	—	—	—
Gozdanje	29	65	—	—	—	—	2	4	—	—	—
Ledince	54	15	—	24	14	—	3	1	—	—	—
Lipa	14	42	—	16	1	1	1	4	—	1	—
Rožek	15	25	1	4	1	—	2	4	—	—	—
St. Jakob	170	58	7	27	4	3	5	1	—	—	—
Vrba	7	13	—	9	5	—	—	4	—	—	2
Sodnijski okraj Beljak:											
Bekštanj	159	134	1	6	3	—	3	3	—	—	—
Vernberg	48	57	8	11	3	—	3	3	—	—	—
Marija na Zili	22	80	2	17	—	—	1	4	—	1	—
Straja vas	24	55	2	—	10	2	2	4	—	—	—
Bistrica	7	49	10	—	—	—	—	6	—	—	—
Smerče	10	114	22	10	9	—	—	5	1	—	—
Podklošter	15	82	44	18	—	8	—	3	2	1	—
Sodnijski okraj Šmohor:											
Brdo	32	28	17	11	—	—	2	2	1	1	—
Goriče	1	27	91	12	1	—	—	1	5	—	—
Blače	—	45	1	—	5	—	—	6	—	—	—
St. Štefan	1	81	15	19	2	—	—	5	—	1	—

Zastopniki v kmetijski zbornici:

Kmečka zveza	Landbund	Christlicher Bauernbund	Socijalni demokrati	Nacionalni socialisti
3	12	6	1	2

Zastopniki v kmetijskem okrajnem odboru:

	Zastopniki				
	Kmečka zveza	Landbund	Christlicher Bauernbund	Socijalni demokrati	Nacionalni socialisti
Pliberk	5	1	—	—	—
Dobrla vas	6	4	—	—	—
Velikovec	3	7	—	1	1
Borovlje	5	2	—	—	—
Celovec	2	8	1	—	1
Rožek	4	3	—	—	—
Beljak	2	7	2	—	1
Šmohor	—	7	1	1	1

Izvoljeni zastopniki „Kmečke zveze“:

Kmetijska zbornica:

Mayer Franc, posestnik, Bistrica, občina St. Jakob v Rožu.

Grill Anton, posestnik, Plaznica, občina Bela.

Poljanec Vinko, župnik, Škocijan.

Okrajni kmetijski odbori:

Pliberk:

Plešivčnik Marko, posestnik v Šmihelu pri Pliberku.

Krištof Karl, posestnik v Žvabeku.

Milač Alojz, posestnik na Blatu.

Kos Janez, posestnik v Šmarjeti, obč. Libuče.

Kaiser Janez, posestnik v Rinkolah, občina Blato.

Dobrla vas:

Grill Anton, posestnik, Plaznica, obč. Bela.

Wastl Martin, posestnik, Lovanke, občina Dobrla vas.

Cirgoj Janez, posestnik, Globošnica.

Urank Janez, posestnik, Encelna vas, obč. Galicija.

Wutte Jožef, posestnik, Gluhi les, občina Rikarja vas.

Piskernik Jože, posestnik, Lobnik, občina Bela.

Velikovec:

Čarf Jurij, posestnik, Velikovec.

Kunčič Tomo, posestnik, Sp. Kneža, občina Grebinj.

Grill Maks, posestnik, Pod lipo, obč. Vovbre.

Borovlje:

Partl Jožef, posestnik, Mače, občina Bistrica v Rožu.

Lapuš Florian, posestnik, Št. Janž, občina Svetna vas.

Goričnik Jožef, posestnik, Glinje.

Šlemic Matevž, posestnik, Kapla.

Lavsekhar Valentin, posestnik Slov. Plajberk.

Celovec:

Sturm Andrej, posestnik v Št. Tomažu.

Kramer Lovro, posestnik, Holbiče, občina Škofiče.

Rožek:

Rainer Matevž, posestnik v Logi vasi.

Lepušic Janko, posestnik, Ravne, obč. Rožek.

Kaufmann Janez, posestnik, Zg. Jezerce, obč. Gozdanje.

Stiker Jožef, posestnik v Št. Petru, občina St. Jakob v Rožu.

Beljak:

Mertel Franc, posestnik, Zmotiče, občina Bekštanj.

Vospernik Janez, posestnik, Podravlje.

Strahote bodoče vojne.

Bivši angleški ministrski predsednik Baldwin je imel v razorožitvenem odboru spodnje zbornice velik govor, v katerem je opisal strahote bodoče vojne. Govor je napravil izreden utis na navzoče, odlikuje ga brezobzirnost razkritja sedanje vojne tehnike.

Vprašanje bodoče vojne sem proučeval dolgo kot predsednik odbora za brambo države. Pa saj je to vprašanje v tesni zvezi s srečo ali poginom človeštva. Svet trpi na neuteemeljeni bojazni in na pomanjkanju zaupanja. V vseh dosedanjih vojnah civilno prebivalstvo ni bilo neposredno prizadeto. Res je, da je tudi civilno prebivalstvo moralo čisto hudo stradati, da so matere objokovale smrt svojih mož in očetov svojih otrok, a neposredne nevarnosti za civilno prebivalstvo ni bilo. Sedaj pa je položaj docela izpremenjen. Vse prebivalstvo bo izpostavljeno strahu, da ga lahko

sredi dela ali spanja doleti smrt iz zraka. Svet nima pojma o hitrosti, s katero se bo bojevalo v bodoči vojni, ko bodo vojske razpolagale poleg morja tudi z zračnim prostorom. Hitrost napada z zraka je primerljana s hitrostjo napada na kopnem v enakem razmerju kot hitrost modernega dirkalnega avtomobila s hitrostjo starokopitne kočije. V bodoči vojni bo mogoče vsako mesto, ki leži v območju kakega vojnega letališča, že v prvih petih minutah po napovedi vojne obsuto z bombami kakor s točo. Vprašanje je le, čigavo moralo bo tako otvoritveno bombardiranje najprvo omajalo. Po mojem mnenju je najbolje, da zve poslednji mož z ulice, da je na svetu ni sile, ki bi mogla preprečiti tako bombardiranje. Edina obramba proti takim napadom bodo protinapadi, da bo vsak skušal biti hitrejši od sovražnika in da bo na sovražnem ozemlju pomoril več otrok in žensk.

Vsi mednarodni sporazumi in vsi protokoli ne bodo mogli odvrniti vojujočih se držav od uporabe zračnega orožja. Pri sedanjem položaju v svetu bi vsaka vlada zagrešila naravnost zločin, če bi opustila potrebne priprave za svojo obrambo. Pomisliti je treba, da je tehnika zračne vojne šele v povojih in da je nadaljni razvoj za enkrat še nedogleden. Čim bolj sem proučeval to vprašanje, tem bolj sem prišel do prepričanja, da so vsa naša prizadevanja brezuspešna. Vse razprave v Ženevi o zmanjšanju zračnega brodivja, o prepovedi bombardiranja civilnega prebivalstva in vse ostale razprave se mi zde le nepotrebna porata časa, ki morajo spraviti človeka v obup. Prepoved bombardiranja civilnega prebivalstva je tako dolgo neizvedljiva, dokler bo sploh obstajalo bombardiranje. In dokler se bodo vršile razorožitvene razprave kot dose-daj, bodo vsi znanstveni eksperimenti usmerjeni na to, kako sestaviti bombe, ki ne bodo večji od oreha, pa bodo imele strahovit učinek.

V zadnji svetovni vojni so bile cele pokrajine zaposlene z izdelovanjem municije. V bodoči vojni bodo te pokrajine igrale vlogo, kakršne še niso v nobeni dosednji vojni. Za sovražnika bo torej predvsem važno, da uniči te pokrajine. Dokler se ne bo našlo zadostno protiorožje proti bombardiranju, tako dolgo se človeštvo temu sredstvu ne bo odreklo. Za svet bi bilo mnogo bolje, če bi se ljudje nikdar ne bili učili uporabljati letala. Baldwin je zaključil svoj govor s pozivom na mladino, naj posveti vse svoje sile ohranitvi in ojačanju miru, kajti bodoča vojna ne bo nikomur prizanesla. Bodoča vojna bo tako strašna, da bo uničila vso civilizacijo.

Besede o grozotah bodoče svetovne vojne, govornice po znamenitem državniku svetovnega slovesa! V svoji odkritosrčnosti naravnost brezobzirne in krute! Da ubogo in zaslepljeno človeštvo končno spozna to nevarno igravo, s katero se hoče poigravati. Ob Baldwinovem govoru nam pridejo na misel besede znamenitega Francoza Pierre l'Ermite, ki pravi v nekem francoskem mesečniku: Kako strašen bo pogled na človeka, ki se bo skrival pred strupenimi plini s plinsko masko, katere velike oči tako močno sličejo očesu mrtvaške glave! In tedaj bo srečna tista mala kočica, oddaljena od prometnega središča in v svoji samoti naslonjena le na mali zeleni hribček. Tedaj bo dobro ljudem zunaj na deželi, ljudem v zakotnih gorskih krajih.

Dobro je, da se govori tudi o tovrstni bodočnosti. Da najde ob vsej tej grozoti in strahoti nove svetovne vojne vsa naša srca tista misel ljubezni in bratstva odprto pot. Če se svet ne bo hotel razrešiti iz rok sebične in samoljubne misli, iz svobodne volje bo to storil prisiljen in kaznovan!

DOMAČE NOVICE

Borovlje. Kakor drugod, je bilo tudi pri nas precej zanimanja za volitve v kmetijsko zbornico. Dočim šteje naša občina pri drugih volitvah preko 3000 volilcev, jih ima vol. pravico za kmetijsko zbornico samo okoli 120 oseb. Nadvse je zanimivo, da je pri tem malem številu bilo vloženih za krajevni odbor kar 5 strank. Kmečka zveza je dobila 3. Landbund 2 in soc. dem. 1 mandat. Komunisti in nac. socialisti so ostali brez mandátov. Pri šestem kandidatu je prišlo do žreba med kmečko zve-

„To je sedaj dokazano: Mleko s Kathreiner-jem se trikrat lažje prebavi kot drugače!“
132 (Primarij dr. Franc Glauber.)

zo in Landbundom, a je isti izpadel v korist Landbundu, tako da bi v nasprotnem slučaju dobili Slovenci 4 člane v krajevni zastop. Kmečko zvezo bodo v občinskem odseku zastopali sledeči odborniki: Blaž Krall-Liple, Franc Černic-Kožentavra, Matevž Šlemic-Kapla. Poznamo jih, z žuljevo roko obdelujejo svojo domačo zemljo, kar je najboljše jamstvo, da bodo tudi v novem odboru z odločnostjo zastopali le interese kmeta-domačina. Vsa čast pa vsem vrlim volilcem ki so polnoštevilno pokazali, da so ostali zvesti svoji rodni zemlji!

Loga ves ob jezeru. Z izidom volitev v kmetijsko zbornico smo prav zadovoljni. V občinskem zastopu imamo pet naših odbornikov. V pondeljek, dne 12. t. m. se je poročil g. Primelj Schwan pd. Mežnarjev z g. čno Ivanko Špelatovo iz Zgornjih Jezerc. Ženin je član pevskega zbora, zato so jima njegovi tovariši zapeli na gostiji par lepih pesmi. Dne 23. p. m. pa sta se poročila g. Joža Strauss, pd. Režic v Dobu in g. Ana Čuden pd. Pajrova. Ženin je organizator naše mladine. Vsem novoporočencem želimo v novem stanu obilo sreče in blagoslova!

Sveče. (Tatvina.) Dne 13. t. m. so zborovali pri Finiji narodni socialisti in lovili kaline za volitve v kmečko zbornico. Udeležba je bila dobra tudi s strani varnostnih organov, zakaj bilo jih je kar 5 prisotnih. Ravno to je zanimivo. Med zborovanjem, ki je bilo v pritličju, so prvo nadstropje obiskali tatovi, ne da bi jih kdo opazil. Odnegli so mnogo obleke, nekaj denarja in srebrnine, eno puško itd. Za tatovi ni nobenega sledu. — Množijo se v zadnjem času tudi tatvine po mlinih. Zaznamovati imamo trikratno tatvino moke.

Železna Kapla. (Razno.) Polno je novic v našem kraju in par jih nadrobimo za vašo radovednost: Pri Kolerju stojita dva kontumacirana vola, ki so ju financarji zasledili v Remšeniku brez potnega lista kot tihotapca. Izročena bosta najbrže mesarju. — § 144 dela preglavice trškim gospodičnam. Sodnija je zaprla babico in povabila 17 deklet k obravnavi. — Cimesar na Obirskem mora imeti zlohotelega sovražnika, ker mu je bil že trikrat podtaknjen ogenj. Dvakrat so pravočasno opazili, prvič pa je pogorel hlev. — Neznanec je podtaknil ogenj pri Gobancu. Zgorel je hlev, vsa žitna zaloga in gospodarsko orodje. — Pogorelo je pri perici Lesnig. Obenem je bilo menda tudi pokradeno. Povod je nejasen. — No in poleg žalostnih še par veselih novic: Mladi pevski zbor dobro uspeva in hoče koj kmalu v tekmo z drugimi zbori po Podjunj. Prav živahno življenje vlada med našimi dekleti, vedno rajši posejajo svoje sestanke. In pogovor naših gospodarjev se suče okoli kmetijske zbornice in domače zadruga, ki obeta, da se razvije po prvih porodnih bolečinah v močno vzajemno-gospodarsko ustanovo.

Krčanje. (Drobiž.) Sredi oktobra je vlomil neznanec pri Goleju v jedilni hram, a ni odnesel nič, ker so ga domači prej pregnali. Isto noč so udrli tatovi pri Kočmarju v kašto, našli tam samo žito v vrečah, kar jim ni bilo po volji. Od tam so k Goleju prinesli kramp in debelo brezo kot orodje za svoje delo. Uro pozneje pa so vlomil v sosesčini pri Žacu in tam ukradli vse meso, sirovo maslo in prt. Mesec prej je tat pri Valherju ukradel 1000 S, novo moško obleko in par črevljev. Tatovi niso naši ljudje. Kot vidite, ne živimo tako brezskrbno kot vi v dolini, ker ima samota in oddaljenost

veliko privlačnost za temne elemente. — Sadja in mošta smo pridelali še precej, suša nam je manj škodovala kot dolincem. Čudimo se debelim sočnim hruškam pri nekaterih. Spodnji del je na boljšem kot zgornji. Mraza smo imeli že 5 stopinj C, sneg se je pokazal že štirikrat a zopet izginil. Klemen in Katarina letos nočeta zakleniti. Skoro vedno smo v megli, megla pod in nad nami. Želimo solca, ki smo ga v poletju bili nevoljni. V kinčanju in razsvetljavi grobov nič ne zaostajamo za meščani. Sveče sicer štedimo in delamo lampe večinoma iz repe in za olje rabimo maslo. Takih luči sta pokopališče in miza v cerkvi polna noč in dan. Šola se je pričela šele 21. novembra, ker šipe niso bile popravljene, ker ni bilo denarja, ker dješka občina ni dala zaostanka, ker ... Kako daleč bi šel ta „ker“ nazaj do korene! Torej sega kriza že do nas!

Grebini. (Požar.) Pri Lojkeju so imeli 21. p. m. ženitovanje. Po polnoči, ko so se pari še sukali na plesišču, je izbruhnil v natlačeno polnem skednju velik ogenj. Zgorelo je tudi sosedovo Kosovo poslopje in ogenj se je prijemal že več drugih hiš. Če ne bi bilo dežja, na katerega so se prej jezili, bi bil izgubljen ves trg. Nevarnost zanj je bila velika. Pravočasno je dospela tudi velikovška brizgalna na pomoč in njena velika zasluga je, da se je rešila Lojkejeva hiša in celi trg. V Velikovcu imajo to izvrstno napravo, da zamore orožništvo za trenutek vzbuditi vse gasilce: samo pritisk na gumb in pri posteljah začnejo zvoniti pritrtjeni zvončki. Hvaležni smo gasilcem za pomoč in sv. Florijanu za varstvo.

Št. Štefan pri Velikovcu. Tukaj je preminul po daljši bolezni občespoštovani Jože Lobnig, posestnik pd. Jazbic. Rajni je bil dolgo let odbornik vovbrske občine, dober gospodar, odločen v verskih in narodnih stvareh. In za nas, ki za njim žalujemo, ostanejo besede: Pomnik postavimo mu tak, da vsak le njemu bo enak!

NAŠA PROSVETA

Slovenska krščansko-socialna zveza za Koroško
vabi na svoj

letni občni zbor,

ki se vrši v četrtek, dne 15. decembra ob 10. uri dop. v dvorani Mohorjeve hiše v Celovcu.

Spored: ob 10. uri dop.:

„Narodno in nenarodno delo“,
„Pota in cilji naše mladine“,
govora in nato razgovor.

Ob 2. uri pop.:

Zapisnik zadnjega občnega zbora.
Poročila odbornikov.
Volitev novega odbora.
Slučajnosti.

Glasom pravil mora biti vsako društvo zastopano vsaj po dveh delegatih. Ev. predlogi naj se določijo osrednji pisarni vsaj teden dni prej.

Mladina! Na tem svojem občnem zboru dokaži, da daješ resnično narodnim interesom prednost pred zasebnimi! Dokaži s tem, da učeniš svoje hotenje in delovanje v našo dobo in iz nje iščeš sebi in svojemu narodu novega zdravja. Osrednji odbor

Advent — prihod lepših dni.

V vseh mladih srcih je skrito upanje na lepšo in boljšo prihodnost. Upanje, da bo zopet toplejšje to naše sedaj tako mrzlo javno življenje, da bo zopet več sreče in miru v novem družinskem življenju. Upanje, da pridejo novi, lepši dnevi tudi v mladinske vrste, v naše mlado prosvetno življenje. A ni še dovolj mladih src med nami, ni nas še dovolj trdnih in močnih, katere bi bodočnost našla dobro pripravljene. Koliko število nas je še, katere bi bodočnost razočarala in strla!

Poln hvale je bil kmet nad svojimi njivami, ko mi je kazal do vrha napolnjene prostorne žitnice in shrambe. Ker ga pa ves moj trud, da bi mu razložil vzrok bogatega pridelka, ni

zadovoljil, mi je sam kratko in odločno pokazal tisto skrito čudo, ki mu je polnilo žitnice in shrambe: „Globoko je treba orati!“ Potem solnce nikoli ni prevroče in tudi dežja ni preveč! Koristna je izbira semen, koristno gnojenje, globoko oranje pa je potrebno!“ — Dobro je moral poznati moj priletni sosed svojo zemljo in njeno skrivnost in zato mu je dajala bogat pridelek.

Vse drugačne, skoroda nasprotne misli so me vznemirjale, predno sem govoril s sosedom. Jesen že umira in dolgočasna zima zaspalo kima skozi našo vas in mimo naših toplih hiš, da se človeku res ne ljubi kaj resnega, globokega brati ali se spraviti celo h kakemu fantovskemu ali dekliškemu sestanku. In kljub temu bomo letos zares začeli, saj se pripravljamo na to že vse leto. Zadnjega pisma iz naše centrale sem se spomnil, ko sva pregledovala s sosedom sad delavnih rok, spravljene v shrambah. Zanima centralo — in to čisto po pravici — kako smo delali in orali na prosvetnem polju, število delavcev pa tudi brezposelnih bi radi vedeli, kolikrat smo sejali v odprte brazde svojih duš, kakšni so bili govori, deklamacije, pesmi naših sestankov — dobro ali slabo ničvredno seme, rada bi vedela centrala za naše prireditve in zunanje nastope, ki bi morale biti za ukažljivo množico tečna in zdrava hrana in nikakor umetna jed brez zdrave vsebine in brez prave, redilne moči.

Pogovarjali smo se na zadnjem sestanku še dolgo o teh kratkih vprašanjih, ki so nam pokazala naše površno, brezbržno in čestokrat čisto plitvo delo na prosvetnem polju.

Veseli smo bili naših prireditev, res pogostih in čisto edinstvenih med nami, ki so po številu daleč bolj pogoste in bolj vestno pripravljene kakor tisti trije do štirje sestanki vsega leta. In ravno tu smo obtičali in se tudi sprli. Sestanki, delo na znotraj, izobrazba samega sebe na eni strani — prireditve in zunanji nastopi na drugi strani. Dva proti šestim! Značilno, kaj ne? Samo dva hočeta izobraževati in vzgajati samega sebe, resno delati in se ne ustrašiti tudi malo težje razumljivih resnic „naše prosvete“. Pričakujeta lepše dni in zato temeljito delata.

Škoda, da nisem že pred sestankom govoril s sosedom, da bi bil fantom povedal čisto toplo in krepko, kot mi je toplo in krepko govoril moj priletni sosed: „Globoko je treba orati — skozi lašno plitvost!“

Šmihel pri Pliberku. (Društveno.) Dnevi izletov so minuli in sedaj snujemo načrt za notranje društveno delovanje. Minulo nedeljo smo imeli prvi sestanek z važnimi gospodarskimi predavanji. V nedeljo, dne 4. decembra pa priredimo prvo igro. Pridite na igro vsi ki si želite smeha. Po igri nastopi Miklavž in bo delil malim in velikim. Starši naj se blagovolijo spomniti Miklavža vsaj uro prej!

Prireditve v nedeljo, dne 4. dec.: Slomškovo proslavo priredijo v **Pliberku** ob 9. uri dop. pri Brezniku. Spored obsega dva govora, prizore, deklamacije in petje. — Proslavo velikega škofa priredijo tudi v **Št. Janžu** pri Tišlarju ob 3. uri pop. Spored je prav pester. — **Logavaško društvo** priredi v Kobencičevi dvorani v **Dobu** igro „Večna mladost in večna lepota“. Začetek ob 3. uri pop. Sodeluje pevski zbor. — Društvo „Trta“ v **Žitari Vasi** priredi Miklavžev večer in igro „Genovefa“ ob 3. uri pop. pri Rutarju. Darila otrokom naj se pravočasno oddajo pri g. Rutarju.

Slovenski krožek na Dunaju priredi ob 7. uri zvečer Miklavžev večer. Nastop Miklavža, nato prijetna domača zabava. Darila naj se oddajo pravočasno v društvenih prostorih.

GOSPODARSKI VESTNIK

Trgovinska pogodba med Avstrijo in Ogrsko. Avstrija je sklenila s sosednjo Ogrsko trgovinsko pogodbo, ki določa popolno reciprocitno razmerje. Za vsak šiling izvoza naše države na Ogrsko bo Ogrska prodala Avstriji za en in pol šilinga svojega blaga. Naša država si je pri tem zagotovila trg za svoj les, celulozo in papir. Pogodba daje naši državi pravico, da uvaža na Ogrsko 1000 vagonov celu-

loze in 1700 vagonov rotacijskega papirja. Nadalje zagotavlja nova trgovinska pogodba Avstriji, da bo krila svojo potrebo po stavbnem in rezanem lesu za tretjino z avstrijskim blagom. Ogrska rabi letno približno 20.000 vagonov lesa in je tega doslej dobavljala povečini iz Jugoslavije in Čehoslovaške, dočim bo sedaj krila za 7000 vagonov tudi iz Avstrije. Avstrija bo izvažala v Ogrsko lesa v približni vrednosti 12 milijonov šil. Ogrska pa si je zagotovila od Avstrije uvoz svoje živine, debelih svinj, špeharjev, slanine, vina, zelenjave, sadja, perutnine, jaje in mesnih izdelkov. Za izvoz moke v Avstrijo bodo posebne ugodnosti. Letno bo smela Ogrska uvažati v Avstrijo kvečjemu 750.000 stotov moke. Računa se, da bo posledice nove trgovinske pogodbe prav kmalu čutili na gospodarskem, posebno na lesnem trgu.

Velikovški trg dne 23. novembra: Biki 60—70, pitani voli 1.00—1.20, vprežni voli 90—1.00, molzne krave 80—90, telice 80—90, teleta 1.10—1.20, zaklani prašiči 1.80—1.20, ovce 50—60, jajca 18—19, sirovo maslo 3.20—4.00, kokoši 2.50—2.80, pšenica 32, rž 24, oves 15, proso 17, ječmen 18—23, ajda 18, krompir 7—8, jabolka po kakovosti 20—40. — V pondeljek 5. decembra se vrši v mestu Miklavžev trg.

RAZNE VESTI

Celo mesto je kupil. Ameriško mesto Williamsburg je last najstarejšega sina najbogatejšega moža na svetu Johna Rockefellerja. Pred leti je namreč John Rockefeller kupil to mesto z vsemi zemljišči, hišami, cerkvami in šolami vred za pet milijonov dolarjev. Javna poslopja je dal popraviti, tako da ima zdaj mesto čisto drugačno lice, kakor ga je imelo prvotno. Mesto ima staro zgodovino. Pred proglasitvijo neodvisnosti Združenih držav je bilo glavno mesto 13 angleških kolonij v Ameriki. Ko so si združene države priborile neodvisnost in stopile kot samostojna država na svetovno pozorišče, je mesto izgubilo svoj politični in gospodarski pomen. Da ne bi bilo mladega Rockefellerja, bi bilo mesto sploh propadlo. Gospodar mesta je obnovil vse važnejše zgradbe v mestu, kar ga je stalo več kot prej celo mesto.

380 milijonov neporočenih žensk je na svetu, kakor poročajo najnovejši statistični podatki. V prvih povojnih letih jih je bilo nad 400 milijonov. Torej število neporočenk polagoma pada. Statistika dalje ugotavlja, da se možijo večinoma dekleta pod 30 let.

Največji zvon na svetu je menda oni, ki visi v starem templu blizu japonskega mesta Osake. Zvon je visok 8 m, širok 17 m, tehta pa 140.000 kg. Drugi največji zvon na svetu je v Kremlju v Moskvi. Visok je 5 m, širok 18 m, težak 120.000 kg. Tretji največji zvon pa ima stolnica v nemškem mestu Köln. Visok je 3.25, širok 3.50 m in tehta 26.250 kg.

Listnica uredništva: T. N. v Št. Jakobu v Rožu. Hvala! Žalibog sprejeli enako poročilo prej. Morda prihodnjič kaj drugega, da vas drugod res ne pozabijo. Častitamo tudi k nedeljskemu izidu! — J. V. Brnca. Poslano tudi nam izredno ugaja. Priobčimo, ko prostor dopusti. — S. P. Galicija. Priobčitev ne smatramo za umestno. Sicer nič novic? — Vsem dopisnikom: Veseli smo sodelovanja in z nami vred se veselijo tudi naši bralci novic iz vseh krajev našega dela. Pišite kratko in stvarno!

Vabilo

na igro

Krišpin in Fridolin in Miklavžev večer

ki ju priredi izobraževalno društvo v Šmihelu v nedeljo, dne 4. decembra 1932 ob 3. uri popoldne v Šercerjevi dvorani v Šmihelu pri Pliberku. ●

Igra se uprži prvič na Koroškem in nudi veliko smeha in zabave. Po igri pride Miklavž, za katerega sprejema darila društvo. Vabi odbor.

131

Vabilo.

Izobraževalno društvo „Trta“ v Žitari vasi vabi tem potom vse dobro čuteče Slovence in prijatelje poučnih zabav na

Miklavžev večer

z igro

Genovefa

ki ga priredi dne 4. decembra 1932 ob 3. uri popoldne v društvenih prostorih v Žitari vasi.

Po igri je nastop Miklavža in delitev daril, ki se naj blagovolijo oddati pravočasno pri g. Rutarju.

Prijazno vabi o d b o r.

135

Najboljše originalne Diabolo

Posnemalnike
Ročne mlekarne
Pinje

Brzoparilnike
Pralne kotle

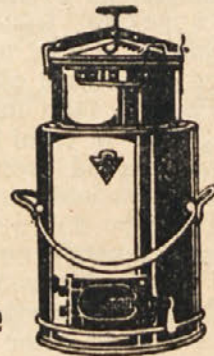
Stroje za šivanje

Sode za gnojnico

Sešalke za gnojnico

Štedilnike

Mline in stiskalnice
za sadje

Zastopniki:

za **Podjuno:** Josef Zirgoj, Globasnitz 16. Gregor Haller, Goritschach 32.

za **Rož:** Anton Sušič, Feistritz im Rosental. Jakob Leitner, Maria Elend.

za **Zilo:** Georg Melchior, Feistritz a. d. Gail.

Kupite samo pri:

Diabolo-Separator, Wien XII., Wienerbergstr. 31

ZAHTEVAJTE CENIKE IN PROSPEKTE!

Diabolo zastopniki povsod